

Γ' Κλίση
ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

	Ενικός	Πληθυντ.	Ενικός	Πληθυντ.
ον.	-ς ή –	-ες	–	-ᾶ
γεν.	-ος (ή -ως)	-ων	-ος (ή-ως)	-ων
δοτ.	-ι	-σι(ν)	-ι	-σι(ν)
αιτ.	-ᾶ ή ν	-ᾶς ή -ς (-νς)	–	-ᾶ
κλ.	-ς ή –	-ες	–	-ᾶ

Ημιφωνόληκτα

Τα ημιφωνόληκτα τριτόκλιτα ουσιαστικά κατά το χαρακτήρα είναι:

- α) **ενρινόληκτα** (δηλ. με χαρακτήρα ν)¹
- β) **υγρόληκτα** (δηλ. με χαρακτήρα λ, ρ)
- γ) **σιγμόληκτα** (δηλ. με χαρακτήρα σ).

I. Ενρινόληκτα (χαρακτ. ν)

α) Μονόθεμα: καταληκτικά σε -ις (γεν. -ῖνος) και ακατάληκτα σε -αν (γεν. -ᾶνος), -ην (γεν. -ηνος) και -ων (γεν. -ωνος)

	(θ. ἄκτιν-)		(θ. Τιταν-)		(θ. Ἑλλην-)		(θ. χειμων-)
	Ενικός αριθμός						
ον.	ἡ	ἄκτις	ὁ	Τιτάν	Ἑλλην	χειμῶν	
γεν.	τῆς	ἄκτῖν-ος	τοῦ	Τιτᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χειμῶν-ος	
δοτ.	τῇ	ἄκτῖν-ι	τῷ	Τιτᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χειμῶν-ι	
αιτ.	τήν	ἄκτῖν-α	τόν	Τιτᾶν-α	Ἑλλην-α	χειμῶν-α	
κλ.	(ῶ)	ἄκτις	(ῶ)	Τιτάν	Ἑλλην	χειμῶν	

	Πληθυντικός αριθμός					
ον.	αἱ	ἄκτῖν-ες	οἱ	Τιτᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χειμῶν-ες
γεν.	τῶν	ἄκτῖν-ων	τῶν	Τιτᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χειμῶν-ων
δοτ.	ταῖς	ἄκτῖ-σι(ν)	τοῖς	Τιτᾶ-σι(ν)	Ἑλλη-σι(ν)	χειμῶ-σι(ν)
αιτ.	τάς	ἄκτῖν-ας	τούς	Τιτᾶν-ας	Ἑλληνας	χειμῶν-ας
κλ.	(ῶ)	ἄκτῖν-ες	(ῶ)	Τιτᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χειμῶν-ες

1. Τριτόκλιτα μέ χαρακτήρα **μ** δεν υπάρχουν.

β) Διπλόθεμα: ακατάληκτα σε -ην (γεν. -ενος) και -ων (γεν. -ονος)

(θ. ποιμην-, ποιμεν-) (θ. ήγεμων-, ήγεμον-) (θ. γειτων-, γειτον-)

Ενικός αριθμός

ον.	ὁ	ποιμὴν	ἡγεμὸν	γείτων
γεν.	τοῦ	ποιμέν-ος	ἡγεμόν-ος	γείτον-ος
δοτ.	τῷ	ποιμέν-ι	ἡγεμόν-ι	γείτον-ι
αιτ.	τὸν	ποιμέν-α	ἡγεμόν-α	γείτον-α
κλ.	(ὦ)	ποιμὴν	ἡγεμὸν	γείτων

Πληθυντικός αριθμός

ον.	οἱ	ποιμέν-ες	ἡγεμόν-ες	γείτον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	ἡγεμόν-ων	γείτόν-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι(ν)	ἡγεμό-σι(ν)	γείτο-σι(ν)
αιτ.	τούς	ποιμέν-ας	ἡγεμόν-ας	γείτον-ας
κλ.	(ὦ)	ποιμέν-ες	ἡγεμόν-ες	γείτον-ες

II. Υγρόληκτα (χαρακτ. λ, ρ)**α) Μονόθεμα: ακατάληκτα σε -ηρ (γεν. -ηρος), -ωρ (γεν. -ωρος)**

και ουδέτερα σε -αρ (γεν. -αρος)

(θ. κλητηρ-)

(θ. ἰχώρ-)

(θ. νέκταρ)

Ενικός αριθμός

ον.	ὁ	κλητήρ	ἰχώρ ¹	τὸ	νέκταρ ²
γεν.	τοῦ	κλητήρ-ος	ἰχώρ-ος	τοῦ	νέκταρ-ος
δοτ.	τῷ	κλητήρ-ι	ἰχώρ-ι	τῷ	νέκταρ-ι
αιτ.	τὸν	κλητήρ-α	ἰχώρ-α	τὸ	νέκταρ
κλ.	(ὦ)	κλητήρ	ἰχώρ	(ὦ)	νέκταρ

Πληθυντικός αριθμός

ον.	οἱ	κλητήρ-ες	ἰχώρ-ες
γεν.	τῶν	κλητήρ-ων	ἰχώρ-ων
δοτ.	τοῖς	κλητήρ-σι(ν)	ἰχώρ-σι(ν)
αιτ.	τούς	κλητήρ-ας	ἰχώρ-ας
κλ.	(ὦ)	κλητήρ-ες	ἰχώρ-ες

1. Ο ἰχώρ = το αίμα που ρέει στις φλέβες των θεών· ορός αίματος· αίμα σάπιο· ύλη με πύο· δηλητήριο φιδιών.- 2. Τούτο έχει μόνο ενικό (βλ. § 83, 1, δ).

β) Διπλόθεμα: ακατάληκτα σε -ήρ (γεν. -έρος) και -ωρ (γεν. -ορος)
 (θ. *άθηρ-*, *άθερ-*) (θ. *ρήτωρ-*, *ρήτορ-*)

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	ὁ	ἄθηρ	ρήτωρ	οἱ	ἄθερ-ες	ρήτορ-ες
γεν.	τοῦ	ἄθερ-ος	ρήτορ-ος	τῶν	ἄθερ-ων	ρήτορ-ων
δοτ.	τῷ	ἄθερ-ι	ρήτορ-ι	τοῖς	ἄθερ-σι(ν)	ρήτορ-σι(ν)
αιτ.	τὸν	ἄθερ-α	ρήτορ-α	τούς	ἄθερ-ας	ρήτορ-ας
κλ.	(ῶ)	ἄθηρ	ρήτορ	(ῶ)	ἄθερ-ες	ρήτορ-ες

Κατά το όνομα ὁ ἄθηρ (= η λεπτότατη άκρη στα στάχυα, αθέρας) κλίνονται τα ονόματα ὁ ἄηρ και ὁ αἰθήρ, εύχρηστα μόνο στον ενικό (βλ. § 83, 1, β).

Παρατηρήσεις στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα της γ' κλίσης

128. 1) Τα φωνήεντα *ι* και *α* εμπρός από το χαρακτήρα *ν* των ονομάτων σε *-ις* (γεν. *-ινος*) και *-αν* (γεν. *-ανος*) είναι μακρόχρονα: *τῆς ἀκτῖν-ος*, *τῆς Σαλαμῖν-ος*· *τοῦ Τιτᾶν-ος*, *τοῦ πελεκᾶν-ος*.

2) Τα ενρινόληκτα και υγρόληκτα της γ' κλίσης σχηματίζουν κανονικά την κλητ. του ενικού όμοια με την ονομαστική του ενικού: ἡ ἀκτίς - ῶ ἀκτίς· ὁ Τιτάν - ῶ Τιτάν· ὁ Ἑλλήν - ῶ Ἑλλην· ὁ ἠγεμὼν - ῶ ἠγεμῶν· ὁ ποιμὴν - ῶ ποιμήν· ὁ ἰχώρ - ῶ ἰχώρ.

Αλλά τα βαρύτονα διπλόθεμα σε *-ων* (γεν. *-ονος*) και *-ωρ* (γεν. *-ορος*) σχηματίζουν την κλητ. του ενικού όμοια με το αδύνατο θέμα: ὁ γείτων - ῶ γεῖτον· ὁ δαίμων - ῶ δαῖμον· ὁ Ἰάσων - ῶ Ἰᾶσον· ὁ ρήτωρ - ῶ ρῆτορ (βλ. § 105).

3) Ο χαρακτήρας *λ* και *ρ* εμπρός από το σίγμα της κατάληξης παραμένει, ενώ ο χαρακτήρας *ν* εμπρός από αυτό αποβάλλεται (χωρίς αντέκταση του προηγούμενου τυχόν βραχύχρονου φωνήεντος): ὁ ἄλ-ς, τοῖς ἄλ-σί, (ὁ ρήτωρ) τοῖς ρήτορ-σι· αλλά: ἡ (ἀκτίν-ς) ἀκτίς, ταῖς (ἀκτῖν-σι) ἀκτῖσι· τοῖς (ἠγεμὼν-σι) ἠγεμόσι (βλ. § 64, 4)

γ) Συγκοπτόμενα διπλόθεμα: ακατάληκτα σε -ηρ (γεν. -ρος)

129. Από τα υγρόληκτα ουσιαστικά της γ' κλίσης τα διπλόθεμα *ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ, ἡ γαστήρ* (= κοιλιά), ἡ *Δημήτηρ* και *ὁ ἀνὴρ* συγκόπτουν (δηλ. αποβάλλουν) σε ορισμένες πτώσεις το ε του αδύνατου θέματος και γι' αυτό λέγονται **συγκοπτόμενα** (πβ. § 62, 1).

Παραδείγματα

(θ. *πατήρ-*, *πάτερ-*) (θ. *ἀνὴρ-*, *ἀνερ-*) (θ. *Δημητηρ-*, *Δημητερ-*)

Ενικός αριθμός

ον.	<i>ὁ</i>	<i>πατήρ</i>	<i>ἀνὴρ</i>	<i>ἡ</i>	<i>Δημήτηρ</i>
γεν.	<i>τοῦ</i>	<i>πατρ-ός</i>	<i>ἀνδρ-ός</i>	<i>τῆς</i>	<i>Δήμητρ-ος</i>
δοτ.	<i>τῷ</i>	<i>πατρ-ὶ</i>	<i>ἀνδρ-ὶ</i>	<i>τῇ</i>	<i>Δήμητρ-ι</i>
αιτ.	<i>τὸν</i>	<i>πατέρ-α</i>	<i>ἄνδρ-α</i>	<i>τὴν</i>	<i>Δήμητρ-α</i>
κλ.	<i>(ὦ)</i>	<i>πάτερ</i>	<i>ἄνερ</i>	<i>(ῶ)</i>	<i>Δήμητερ</i>

Πληθυντικός αριθμός

ον.	<i>οἱ</i>	<i>πατέρ-ες</i>	<i>ἄνδρ-ες</i>
γεν.	<i>τῶν</i>	<i>πατέρ-ων</i>	<i>ἀνδρ-ῶν</i>
δοτ.	<i>τοῖς</i>	<i>πατρ-ά-σι(ν)</i>	<i>ἀνδρ-ά-σι(ν)</i>
αιτ.	<i>τούς</i>	<i>πατέρ-ας</i>	<i>ἄνδρ-ας</i>
κλ.	<i>(ὦ)</i>	<i>πατέρ-ες</i>	<i>ἄνδρ-ες</i>

Παρατηρήσεις

130. Από τα συγκοπτόμενα υγρόληκτα της γ' κλίσης:

1) Τα ονόμ., *ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ* και *ἡ γαστήρ* συγκόπτουν, δηλ. χάνουν, το ε του θέματος στη γεν. και δοτ. του ενικού και στη δοτ. του πληθυντικού· το όνομα *ἡ Δημήτηρ* στις πλάγιες πτώσεις του ενικού, και το όνομα *ὁ ἀνὴρ* στις πλάγιες πτώσεις του ενικού και σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού και του δυϊκού, στις οποίες εμπρός από το χαρακτήρα αναπτύσσεται το σύμφωνο δ για να διευκολυνθεί η προφορά (θ. *ἀνερ-*, *ἀνρ-* *ἀνδρ-*)· πβ. § 65, 2·

2) τα ονόματα *πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ* και *γαστήρ* στη γεν. και δοτ. του ενικού τονίζονται στη λήγουσα (*πατρός, πατρί - μητρός, μητρί* κτλ.)· το όνομα *ἀνὴρ* τονίζεται στη λήγουσα στη γενική και δοτ. του ενικού και του δυϊκού και στη γεν. του πληθ. (*ἀνδρός, ἀνδρὶ - ἀνδροῖν - ἀνδρῶν*)· το όνομα *Δημήτηρ* τονίζεται στην προπαραλήγουσα σε όλες τις πτώσεις του ενικού, εκτός από την ονομαστική.

131. Τα συγκοπτόμενα ονόματα:

1) σχηματίζουν την κλητ. του ενικού όμοια με το αδύνατο θέμα και τονίζονται σ' αυτήν επάνω στην αρχική συλλαβή: *ὦ πάτερ, ὦ θύγατερ, ὦ Δήμητερ* κτλ.· μόνο το όνομα *γαστήρ* σχηματίζει την κλητ. του ενικού όμοια με την ονομαστική: *ὦ γαστήρ*·

2) στη δοτ. του πληθ. ανάμεσα από το συγκομμένο θέμα και την κατάληξη, για να διευκολυνθεί η προφορά, παίρνουν ένα βραχύχρονο α που τονίζεται: *πατρ-ά-σι(ν), ἀνδρ-ά-σι(ν)*· πβ. § 62, 2.

132. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

(που δείχνει ιδίως την ορθογραφία των λέξεων)

1. ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΑ	-ην -ηνος	<i>ὁ ἀνδρῶν -ῶνος</i>
-ἄν -ανος	<i>ὁ Ἑλλήν -ηνος</i>	<i>ὑγναικῶν -ῶνος</i>
<u><i>ὁ μεγιστὰν -ἄνος</i></u>	<i>ὁ δοθιήν⁴ -ῆνος</i>	(έτσι και: <i>ὁ δαφνῶν,</i>
(έτσι και: <i>ὁ παιάν,</i>	(έτσι και: <i>ὁ κηφήν,</i>	<i>δενδρῶν, ἐλαιῶν,</i>
<i>πελεκάν, Τιτάν,</i>	<i>ὁ λειχήν⁵, ὁ πυρήν,</i>	<i>νυμφῶν, ξενῶν,</i>
<i>Αἰνιάν, Ἀκαρνάν,</i>	<i>ὁ σωλήν, ἡ σειρήν⁶),</i>	<i>ὀρνιθῶν, παρθενῶν¹⁰ κ.ά.)</i>
<i>Ἀλκμάν, Εὐρυτάν),</i>	<u><i>ὁ μῆν. μηνὸς</i></u>	
<i>ὁ Πάν, του Πανὸς κ.ά.</i>	(έτσι και: <i>ὁ σπλήν,</i>	β) τα μεγεθυντικά
	<i>ὁ σφήν, ὁ (ἡ) χήν κ.ά.)</i>	<i>ὁ γάστρων¹¹ -ωνος</i>
		<i>ὁ γνάθων¹² -ωνος</i>
-ῖς -ινος	-ῆν -ενος	<i>ὁ χεῖλων¹³ -ωνος κ.ά.</i>
<i>ἡ ἀκτίς -ῖνος</i>	<i>ὁ αὐχὴν⁷ -ένος</i>	
(έτσι: <i>ὁ δελφίς,</i>	(έτσι και: <i>ὁ λιμήν,</i>	γ) τα κύρια ονόματα
<u><i>ἡ ὠδίς¹, Ἐλευσίς,</i></u>	<i>ὁ πυθμήν, ὁ ὑμήν⁸ κ.ά</i>	<i>Ἀπόλλων -ωνος</i>
<i>Σαλαμίς κ.ά.),</i>	<i>ἡ φρήν⁹, φρενός κ.ά.)</i>	<i>Ποσειδῶν -ῶνος</i>
<i>ἡ ῥίς, τῆς ῥῖνός,</i>		
<i>ὁ (ἡ) θίς², θῖνός,</i>		
<u><i>ἡ ἴς³, τῆς ἰνός.</i></u>	-ων -ωνος	
<i>πλ. αἰ ἴνες κ.ά.</i>	α) τα περιεκτικά	
	<i>ὁ ἀνθῶν -ῶνος</i>	
<i>Ἀγάθων -ωνος</i>	ε) τόπων και πόλεων	<i>ὁ ἀγκῶν -ῶνος</i>
(έτσι και: <i>Δάμων,</i>	<i>Ἀύλων -ῶνος</i>	(έτσι και: <i>ὁ αἰών,</i>
<i>Δευκαλίων, Δίων,</i>	<i>Ἐλικῶν -ῶνος</i>	<i>βουβῶν, κοιτών,</i>
<i>Ζήνων, Ἰέρων, Κίμων,</i>	(έτσι και: <i>ἡ Καλυδῶν,</i>	<i>κολοφῶν¹⁹, λειμών,</i>
<i>Κλέων, Κόνων,</i>	<i>ὁ Κιθαιρῶν,</i>	<i>τελαμών²⁰, χειμών,</i>
<i>Κρίτων, Κύλων,</i>	<i>ἡ (ὁ) Κολοφῶν,</i>	<i>χιτῶν κ.ά.)</i>
<i>Μέτων, Πλάτων,</i>	<i>ὁ Μαραθῶν,</i>	
<i>Σόλων, Φαίδων,</i>	<i>ἡ Σιδῶν, ἡ Σικυῶν),</i>	θ) προσηγ. περισπώμ.
<i>Χάρων, Χίλων, Χίρων,</i>	<i>Κρότων -ωνος κ.ά.</i>	<i>ὁ τυφῶν²¹ -ῶνος</i>

Ὠρίων, [Νέρων,
Τρύφων] κ.ά.).

δ) ονόμ. αρχ. μηνών

Γαμηλιών -ῶνος,

(έτσι και:

Ἀνθεστηριών,

Ἐλαφηβολιών,

Μουνηχιών,

Θαργηλιών,

Σκιροφοριών,

Ἐκατομβαιών,

Μεταγειτνιών,

Βοηδρομιών,

Πυανοσιών,

Μαιμακτηριών,

Ποσειδεών).

Στρυμών,

(συν)δαιτυμών κ.ά.).

γ) παροξύτ. αρσενικά

ὁ ἄζων -ονος

(έτσι και: Ἀλιάκμων,

βραχίων, γείτων,

γνώμων, δαίμων,

Ἰᾶ'σων, κίων²⁴,

πνεύμων, τέκτων²⁵,

Ἀγαμέμνων,

Ἀριστογείτων κ.ά.).

2. ΥΓΡΟΛΗΚΤΑ

-ἦρ -ηρος

ὁ θήρ²⁶, θηρός

ὁ ἄροτήρ²⁷ -ἦρος

ὁ ζωστήρ -ἦρος

ζ) εθνικά παροξύτονα

ὁ Λάκων -ωνος

ὁ Ἴων -ωνος κ.ά.

ζ) προσηγορ. παροξύτ.

ὁ δόλων¹⁴ -ωνος

ὁ δρόμων¹⁵ -ωνος

(έτσι και: ὁ κλύδων¹⁶

ὁ κώδων, ὁ (ἡ) μήκων¹⁷

ὁ πάρων¹⁸, ὁ ῥώθων,

ὁ σάπων, ὁ σίφων,

[ὁ ἄμβων]).

η) προσηγορ. οξύτ.

ὁ κλών, κλωνός

ὁ ἄγων -ῶνος

(έτσι και: ὁ κρατήρ,

λαμπτήρ, λουτήρ,

νιπτήρ, στατήρ,

στρωτήρ, σπινθήρ κ.ά.),

σωτήρ -ἦρος

(κλ. ὦ σῶτερ).

-ἦρ -έρος

ὁ ἄηρ -έρος

(έτσι και: ὁ ἀθήρ,

αἰθήρ, ἄστήρ - δοτ. πλ.

ἄστράσι κ.ά.).

-ωρ -ωρος

ὁ φώρ²⁸, φωρός

ὁ ἰχώρ²⁹ -ῶρος

ὁ πέλωρ³⁰ -ωρος

(μεταγ. Βίκτωρ,

πραίτωρ κ.ά.).

(από το τυφάων).

-ων -ονος

α) οξύτ. θηλυκά

ἡ ἀηδών -όνος

(έτσι και: ἡ ἀλγηδών,

ἀλκυών, εἰκών,

Καρχηδών, σιαγών,

σινδών, τερηδών²²

Χαλκηδών, χειλιδών,

χιών κ.ά.).

β) οξύτ. αρσενικά

ὁ (ἡ) ἀλεκτρυών²³ -όνος,

ὁ ἠγεμών -όνος

(έτσι και: ὁ κανών,

κηδεμών, Μακεδών,

-ωρ -ορος

ὁ αὐτοκράτωρ -ορος

(έτσι και: ὁ κοσμήτωρ,

πράκτωρ, προγιάστωρ,

Ἔκτωρ κ.ά.)

(μεταγ. και νεότ.:

ἐκλέκτωρ,

παντοκράτωρ κ.ά.).

-ἄρ -αρὸς

ὁ Κάρ³¹, Κᾶρὸς

(πλ. οἱ Κᾶρες).

-εἶρ -ειρὸς

ὁ φθείρ³², φθειρὸς

(δοτ. πλ. τοῖς φθειρσί),

ἡ χεῖρ, χειρὸς

(δοτ. πλ. ταῖς χερσί,

βλ. § 150, 19).

Υποσημειώσεις: 1. (ποιητ.) πόνος του τοκετού (συνηθ. πληθ. *ώδινες*).- 2. (ποιητ.) σωρός· σωρός από άμμο· ακτή.- 3. νεύρο, λεπτό νήμα, δύναμη.- 4. μικρό εξάνθημα.- 3. λειχήνα· βρύο που φυτρώνει πάνω σε δέντρα, πέτρες κτλ.· εξάνθημα στην επιδερμίδα.- 6. γοητεία ωραίων λόγων· ως κυρ, όν. *Σειρήν*, θαλασσινή θεότητα που γοητεύει με τη φωνή της τους ναυτικούς.- 7. τράχηλος.- 8. λεπτό δέρμα, μεμβράνη.- 9. το διάφραγμα ανάμεσα στο θώρακα και την κοιλιά· τα γύρω από την καρδιά μέρη· καρδιά, νους.- 10. μέρος του σπιτιού, όπου έμεναν οι παρθένες· ως κυρ. όν. *Παρθενών*, ναός στην Ακρόπολη της Αθήνας.- 11. κοιλαράς.- 12. (από το όν. ή *γνάθος* = σαγόني) εκείνος που έχει φουσκωμένα σαγόνια ή φουσκωμένα μάγουλα.- 13. εκείνος που έχει μεγάλα χείλια.- 14. μικρό πανί της πλώρης στα ιστιοφόρα· μαχαίρι ή σπαθάκι κρυμμένο μέσα σε ραβδί, στιλέτο.- 15. ελαφρό πλοιάριο.- 16. κύμα, κλυδωνισμός.- 17. παπαρούνα.- 18. πλοιάριο.- 19. το ακρότατο σημείο ενός πράγματος, ως κύρ. όν. *Κολοφών* (-ώνος), πόλη της Ιωνίας στη Μ. Ασία.- 20. πλατύ κορδόνι, λουρί δερμάτινο· ως κυρ. όν. *Τελαμών* (-ώνος), γιος του Αιακού και πατέρας του Αίαντα.- 21. θύελλα, ανεμοστρόβιλος (και κατά την αττ. β' κλίση: *ό τυφώς, τοῦ τυφῶ*)· ως κύρ. όν. *ό Τυφῶν* (-ώνος), γίγαντας, πατέρας των ανέμων.- 22. σκουλήκι που τρώει τα ξύλα· σαράκι· πάθηση των δοντιών.- 23. (αρσ.) πετεινός, (θηλ. όρνιθα).- 24. κολόνα.- 25. ξυλουργός, μαραγκός.- 26. θηρίο.- 27. αυτός που οργώνει· ως επίθ. *βοῦς ἀροτήρ* = βόδι που το μεταχειρίζονται για το όργωμα.- 28. κλέφτης.- 29. το αίμα που ρέει στις φλέβες των θεών.- 30. πελώριο όν, τέρας.- 31. κάτοικος της Καρίας.- 32. ψείρα.

III. Σιγμόληκτα (χαρακτήρας σ)

133. α) Αρσενικά ακατάληκτα σε -ης (γεν. -ους)

ή -κλής (γεν. -κλέους)

(θ. *Σωκρατεσ-*, *Περικλεεσ-*)

	Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός	
ον.	ό	<i>Σωκράτης</i>	<i>Περικλής</i>	οί	<i>Σωκράται</i>	<i>Περικλείς</i>
γεν.	τοῦ	<i>Σωκράτους</i>	<i>Περικλέους</i>	τῶν	<i>Σωκρατῶν</i>	<i>Περικλέων</i>
δοτ.	τῷ	<i>Σωκράτει</i>	<i>Περικλεῖ</i>	τοῖς	<i>Σωκράταις</i>	
αιτ.	τόν	<i>Σωκράτη</i>	<i>Περικλέα</i>	τούς	<i>Σωκράτας</i>	<i>Περικλεῖς</i>
κλ.	(ῶ)	<i>Σώκρατες</i>	<i>Περίκλεις</i>	(ῶ)	<i>Σωκράται</i>	<i>Περικλεῖς</i>

Κατά το *Σωκράτης* κλίνονται: *Άριστομένης*, *Άριστοτέλης*, *Άριστοφάνης*, *Δημοσθένης*, *Διογένης*, *Διομήδης*, *Ίπποκράτης*, *Ίσοκράτης*, *Ίφικράτης*, *Πολυκράτης*, *Πολυνεΐκης*, *Πραξιτέλης* - *Άστυάγης*, *Τισσαφέρνης*, *Κυαζάρης* κ.ά. Κατά το *Περικλής* κλίνονται: *Άγαθοκλής*, *Ήρακλής*, *Θεμιστοκλής*, *Ίεροκλής*, *Προκλής*, *Σοφοκλής* κ.ά.

Παρατηρήσεις

134. Τα αρσενικά σιγμόληκτα σε -ης (γεν. -ους) και -κλής (γεν.-κλέους) είναι όλα κύρια ονόματα και:

1) έχουν θέμα σε -εσ: *Σωκρατεσ-*, *Περικλεεσ-*.

2) στην ονομαστική του ενικού δεν παίρνουν κατάληξη και εκτείνουν το βραχύχρονο φωνήεν ε του θέματος σε η: *Σωκράτης*, *Περικλής*, και με συναίρεση *Περικλής*.

3) στις πλάγιες πτώσεις του ενικού αποβάλλουν το χαρακτήρα σ ανάμεσα στα δύο φωνήεντα (βλ. § 64, 1) και έπειτα συναιρούν τα δύο αυτά φωνήεντα: *τοῦ Σωκράτεσ-ος*, *Σωκράτε-ος*, *Σωκράτους*: *τῷ Σωκράτεσ-ι*, *Σωκράτε-ι*, *Σωκράτει*· *τον Σωκράτεσ-*

α, Σωκράτε-α, Σωκράτη· τοῦ Περικλέεσ-ος, Περικλέε-ος, Περικλέους· τῷ Περικλέεσ-ι, Περικλέε-ι, Περικλέει (και με δεύτερη συναίρεση=) Περικλεῖ· τὸν Περικλέεσ-α, Περικλέε-ᾶ, Περικλέᾶ και σπάν. Περικλῆ·

4) στην κλητ. του ενικού δεν παίρνουν κατάληξη και ανεβάζουν τον τόνο: ὦ Σώκρατες, ὦ Περικλείς (με συναίρεση από το Περικλέες)·

5) όσα λήγουν σε -κλῆς συναίρουν το ε της συλλαβής κλε-, όταν ύστερα από αυτό ακολουθεῖ η ή ε ή ει: (Περικλέης) Περικλῆς, (Περικλέες) Περικλείς, (Περικλέει) Περικλεῖ·

6) κανονικά έχουν μόνο ενικό αριθμό· όταν όμως χρησιμοποιούνται στον πληθ. σχηματίζονται τα σε -ης (γεν. -ους) κατά την α' κλίση (οἱ Σωκράται κτλ.) και τα σε -κλῆς (γεν. -κλέους) κατά την γ' κλίση (οἱ Περικλέ-ες = Περικλεῖς κτλ.).

γ) Ουδέτερα ακατάληκτα σε -ος (γεν. -ους)

(θ. βελος- βελεσ- και έδαφος-, έδαφες-)

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	τὸ	βέλος	ἔδαφος	τὰ	βέλη	ἑδάφη
γεν.	τοῦ	βέλους	ἑδάφους	τῶν	βελῶν	ἑδαφῶν
δοτ.	τῷ	βέλει	ἑδάφει	τοῖς	βέλεσι(ν)	ἑδάφεσι(ν)
αιτ.	τὸ	βέλος	ἔδαφος	τὰ	βέλη	ἑδάφη
κλ.	(ὦ)	βέλος	ἔδαφος	(ὦ)	βέλη	ἑδάφη

Κατά τὸ βέλος κλίνονται πολλά δισύλλαβα: ἔθνος, εὔρος (= πλάτος), ζεῦγος, ἦθος, κέρδος, ζίφος, πλήθος, σκεῦος, τέλος κ.ά. (βλ. πίν. § 138), καθώς και το κύρ. ὄν. τὰ Τέμπε στον πληθυντικό.

Κατά τὸ ἑδαφος κλίνονται τα τρισύλλαβα: μέγεθος, στέλεχος, τέμενος (επίσημος ή ιερός χώρος, ναός), τέναγος (= άβαθα νερά, βάλτος) κ.ά.

Παρατηρήσεις

137. Τα ουδέτερα σιγμόληκτα σε -ος (γεν. -ους):

1) έχουν αρχικό θέμα σε -εσ: βελεσ-, έδαφες- ·

2) σχηματίζουν την ονομαστ., αιτιατική και κλητ. του ενικού χωρίς κατάληξη, αλλά στις πτώσεις αυτές το φωνήεν ε που είναι πριν από το χαρακτήρα το τρέπουν σε -ο: βελεσ- = βέλος, έδαφες- = ἑδαφος·

3) με το αρχικό θέμα σε -εσ σχηματίζουν τη γεν. και δοτ. του ενικού και όλες τις πτώσεις του πληθυντ. και δυϊκού· αποβάλλουν όμως σ' αυτές το χαρακτήρα σ ανάμεσα στα δύο φωνήεντα και έπειτα συναίρουν τα φωνήεντα αυτά, δηλ. το ε+ο σε ου (βέλε-ος = βέλους), το ε+ι σε ει (τῷ βέλε-ι = βέλει), το ε+ε σε ει (δυϊκ. τῷ βέλε-ε = βέλει), το ε+οι σε οι (δυϊκ. τοῖν βελέ-οιν = βελοῖν),

το ε+ω σε ω (τῶν βελέων = βελῶν) και το ε+α κανονικά σε η (τὰ βέλε-α = βέλη). αν όμως πριν από το ε προηγείται άλλο ε, τότε συναιρούν το ε+α σε ᾱ: τὰ χρέε-α=χρέᾱ, τὰ κλέε-α=κλέᾱ· βλ. § 64, 1.

4) στη δοτ. πληθ. όπου βρίσκονται δύο σ (βέλεσ-σι) τα απλοποιούν σε ένα: βέλεσι.

138. ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΙΓΜΟΛΗΚΤΩΝ ΟΥΔΕΤΕΡΩΝ ΤΗΣ Γ' ΚΛΙΣΗΣ

(που δείχνει ιδίως την ορθογραφία των λέξεων)

τὸ ἄγος ¹	(ᾱ)	κῦδος ⁶	(ῶ)	ῥῖγος	(ῖ)
ἄλσος	(ᾱ)	κῦρος	(ῶ)	σκάφος	(ᾱ)
βάθος	(ᾱ)	κύτος ⁷	(ῶ)	σκῦτος ¹⁰	(ῶ)
βάρος	(ᾱ)	λάθος	(ᾱ)	στῖφος	(ῖ)
βρῖθος ²	(ῖ)	λίπος	(ῖ)	σφρίγος	(ῖ)
δάσος	(ᾱ)	μῖσος	(ῖ)	τάχος	(ᾱ)
θάρρος ³	(ᾱ)	νεῖκος ⁸		τειχος	
θάρσος ³	(ᾱ)	ζίφος	(ῖ)	τεῦχος	
θράσος ³	(ᾱ)	πάθος	(ᾱ)	ῦπος	
ἴχνος	(ῖ)	πάχος	(ᾱ)	φῦκος ¹¹	(ῶ)
κῆτος ⁴		πλάτος	(ᾱ)	ψῦχος	(ῶ)
κράτος	(ᾱ)	πνῖγος ⁹	(ῖ)		
κρύος ⁵	(ῶ)	ῥάκος	(ᾱ)		

Υποσημειώσεις: 1. κατάρα, μίασμα.- 2. βάρος.- 3. η λ. θάρσος με αφομοίωση του σ: θάρρος = θάρρος, τόλμη· με μετάθεση του α: θράσος (βλ. § 62,3) = θρασύτητα, αυθάδεια.- 4. γενική ονομασία των μεγάλων ψαριών ή θαλασσινών τεράτων.- 5. παγερό κρύο.- 6. δόξα, φήμη.- 7. το κοίλο μέρος (πλοίου, σκεύους, σώματος κτλ.).- 8. φιλονικία, αγώνας.- 9. Η υπερβολική ζέστη.- 10. δέρμα κατεργασμένο.- 11. πληθ. τὰ φύκη = φύκια.

ΕΡΓΑΣΙΑ: Να αντιγραφούν τα πρότυπα και να κλιθούν τα υπογραμμισμένα ουσιαστικά.